

# Hallencourt vrací úder

**Ambiciózní slovenský režisér se v pražském Divadle Komedie uvedl adaptací posledních tří do češtiny přeložených autofikčních próz francouzského spisovatele Édouarda Louise. Inscenace, nazvaná podle jedné z nich Jak se stát jiným, strhne režijní suverenitou i výraznými hereckými výkony.**

ŠTĚPÁN TRUHLAŘÍK

Dle nejskromnější definice je autofikce psaním o sobě samém, o vlastním životě. Hranice mezi autorem a vypravěčem se v ní rozostřují a text může působit jako „pouhý“ záznam skutečnosti. Čím více se však chceme tomuto ideálu přiblížit, tím zřetelněji vystupuje nevyhnutelná konstruovanost každého vyprávění. Zvlášť patrné je to u Édouarda Louise. Aby udělal tlustou čáru za bezútešným dospíváním v severofrancouzské Pikardii, přijal nové jméno, proměnil své vystupování a sepsal vlastní verzi nejen svého životního příběhu. Rozhodl se stát někým jiným.

Román *Jak se stát jiným* (2021, česky 2023) začíná metatextovým odkazem k aktu psaní a také jeho forma vyvolává dojem, jako by vznikal v jediném horečnatém gestu. Vypravěč přeskakuje mezi vzpomínkami a z textu je cítit nahromaděná frustrace, která žene kurzor po monitoru kupředu. A právě tuto odstředivou energii, nesoucí v sobě zároveň destruktivní i osvobozující potenciál, využili režisér Dávid Paška s dramaturgyní Lenkou Veverkovou ve své divadelní adaptaci.

## V útrokách pijavice

První repríza se nesla ve strhujícím tempu, které publiku ponechávalo jen minimum prostoru k rozvaze a místo toho je vtahovalo do víru emočně vyhocených situací. Ohybné nadávky, rodné křivdy a neutuchající nenávisť se prolínají s homoerotickou touhou i hledáním vlastní identity. S afektovaností se však zároveň stupňuje podivně

zneklidňující grotesknost, obracející se proti samotnému vypravěči. Tím, kdo třímá otěže příběhu, totiž není on, ale kameraman Dominik Lukács Žižka, jenž s aparátem na pohyblivém rameni během představení vytváří jeden dlouhý plynulý záběr. Výsledný obraz je však nutně pokřivený – stejně jako každá snaha zachytit sebe sama.

Do role vypravěče inscenátoři obsadili Tomáše Daleckého. Jeho Louis působí jako spisovatel, jemuž se vzpomínky vymkly z rukou: psaní mu poskytuje bezpečný odstup, jenže postavy na jevišti mu jeho vyprávění vracejí i s úroky. Souhra hereckého ansámblu je přitom mimořádně přesná. Do pitvorného tónu inscenace výborně zapadá charakteristický diblíkovský projev Ivany Uhlířové v několika ženských rolích z Louise okolí. Petr Jeništa přesvědčivě propojil postavu směšně obudného otce s personifikací autorova rodného Hallencourtu. Tomáš Weissler hraje spisovatelova alkoholického bratra. Spolu s Daleckým však nejsilnější výkon podává Eva Salzmannová, jež v roli matky dokáže s komediální nadsázkou prosté a sociálně znevýhodněné ženě vtisknout důstojnost, bojovnost i bolestnou ambivalenci. Právě díky jejímu podání získává komplikovaný vztah mezi matkou a synem hloubku a naléhavost.

Prázdnému jevišti dominuje maketa obří zelené pijavice, do jejíchž útrob se Dalecký občas uchyluje před nevlídností okolního světa. Odpudivý tvor se třemi vyceněnými zuby obrácenými k publiku může představovat samotného francouzského spisovatele, který po knihách o vlastních traumatech proměnil v literární materiál i osudy svých nejbližších. Nejde však jen o jízlivou alegorii kořistnického autora. Červa lze zároveň vnímat jako larvu, tedy symbol proměny, jenž předznamenává fantaskní a překvapivě smířlivý závěr, v němž Louis zve svou matku na premiéru divadelního ztvárnění vlastního románu. Tvůrci tak naznačují, že ani po letech vzájemných křivd nemusí být cesta k porozumění definitivně uzavřena.

## Jen houšť

Slovenský režisér Dávid Paška se českému publiku dosud představoval především během hostování na festivalech. Loni na podzim například uvedl v Plzni inscenaci *Tatarka*, jevištní interpretaci díla Dominika Tatarky. Adaptace Louisových autofikčních próz je jeho první tuzemskou prací vzniklou

přímo pro zdejší scénu. O to více lze ocenit pohotovost, s níž vedení Městských divadel pražských oslovilo tvůrce, který je navzdory nesporným kvalitám v českém prostředí stále nepříliš známý. V rámci dramaturgické linie Divadla Komedie zaměřené na queer tematiku jde zatím o nejpřesvědčivější a nejinvencivnější příspěvek. Paškova režie mimo jiné dokazuje, že společensky angažované divadlo nemusí volit mezi politikou naléhavostí a formální odvahou. Snad k podobně odvážným volbám přistoupí i další tuzemské scény.

**Édouard Louis, Dávid Paška: Jak se stát jiným.**

Režie a divadelní adaptace Dávid Paška, dramaturgie Lenka Veverková, scénografie Julius Leon Seiler, kostýmy Maria-Lena Poindl, hudba Jan Šíkl, hrají Tomáš Dalecký, Eva Salzmannová, Ivana Uhlířová, Petr Jeništa, Tomáš Weissler, Dominik Lukács Žižka a Ludvík Otevřel. Divadlo Komedie, Praha. Psáno z reprízy 21. 5. 2026.

# Poslední budou trpaslíci

**Umělecký ředitel Studia Hrdinů Jan Horák se po triptychu o umělcích 20. století a dvou dílech trilogie reflektující Rusko pustil do autorské inscenace Trpaslíci. V ní prostřednictvím proměnlivých postav rozehrává hříčku o hledání identity i smyslu života.**

JULIE ŠAFOVÁ

„Zahradní trpaslík je něčím nenormálním; je vadnou napodobeninou a pochází z mytického světa. Je symbolem mostu mezi lidským světem a materialistickým světem věcí,“ píše ve své obhajobě zahradních trpaslíků rumunský politolog Vasile Dâncu. Dodává, že teprve člověk tvoří z tohoto tvora postavu, která (neoprávněně) získává osobnost a někdy i duši. Individualitou a charakterovými vlastnostmi vybavil trojici trpaslíků také Jan Horák.

Protagonisté jeho *Trpaslíků* se setkávají v odlehleém majáku. První z nich, trosečnice

Vz  
Ho  
sna  
slik  
na  
ma  
nes  
nah  
rov  
jí a  
ký  
se  
chy  
zna  
len  
tak  
nu  
jen  
her  
ztv  
De  
že  
fil  
iron  
trp  
duš  
ní l  
ní m  
ní  
pří  
ků  
než  
ti n  
H  
něh  
kte  
Me  
či r  
ní v  
pou  
srd  
Co  
ně  
ní c  
o li  
ti. A  
lu j  
stru  
Auto  
Jan  
Tere  
hud  
vide  
Štor  
Psán